

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

ANA TILI PÁNLERIN OQITIWDA KREATIV PIKIRLEWDI ASIRIWSHI METODLARDIŃ AHMIYETI HAQQINDA

Seytniyazova Gúmshagúl

Qaraózek rayonu Mektepke shekemgi hám mektep bilimlendiriw bólimine qarashlı

7-sanlı mekteptiń baslawısh klass oqıtıwshısı

Annotaciya. Bul metodikalıq usınısta baslawısh klass oqıwshılarınıń kreativ pikirlewlerin asırıw jańa metodlardan paydalanıwdıń áhmiyetleri haqqında sóz júritiledi. Sonday-aq interaktiv metodlardan sabaqlarda qalay paydalanıw usılları kiritilgen. Metodikalıq usınısta oqıwshılardıń bilimlerin rawajlandırıp barıwshı didaktikalıq say tárizde , ápiwayı qollanıwǵa ánsat etip dúzilgen.

Gilt sózler: “Maǵan tanıs” metodu, jańa dástúr, jańa metod, mektep oqıwlıǵı, “Maslastırıw”, “Men tańlaǵan kásip”, “Bir kásip iyesi bolamız” metodu.

Baslawısh tálim oqıwshılardıń ómirinde eń áhmiyetli basqısh bolıp esaplanadı. Búl dáwirde oqıwshılar háriplerdi úyrenip, oqıwdı hám jazıwdı ózlestiredi. Ana tili páninen jazıwdı , oqıwdı páninen hárip tanıp oqıwdı, matematika páninen esaplar shıǵarıwdı, átirapımızdaǵı álemdi úyrenip baradı. Usı pánlerdi ózlestiriwde bolsa, sabaqlarda hár qıylı interaktiv metodlardan paydalanıp ótiw júdá áhmiyetli bolıp esaplanadı. Usı berilgen metodikalıq usınısta sabaqlarda metodlardan qalay paydalanıw usılları haqqında sóz júritiledi. Metodikalıq usınıstıń maqseti tema mazmunınan kelip shıǵıp islep shıǵılǵan ”Izbe-izlik ” metodu, “Aylanba ” metodu, hámde “Oqıw quralları” metodu oqıwshılardıǵa tema mazmunın elede ashıp tolıq túsiniq alıp, óz pikirlerin anıq dálillep jetkeriwge úlken járdem beredi. Sebebi hár bir metod baǵdarı oqıwshılardı 4k modelinde yaǵnıy kóriwge, sóylewge, óz pikirin aytıwǵa hámde ómirlerinde qollanıwǵa baǵdar berip baradı.

Baslawısh tólimniń eń ahmiyetli táreplerininń biri, oqıwshılardı erkin oqıwǵa , jazıwǵa átirap álemdi úyreniwge baǵdarlaydı. Sonday-aq erkin pikirlew, pikirlerin jetkerip beriw kónlikpelerin rawajlandırıp baradı. Múǵallım óziniń bergin bilimlerin, oqıwshıları tereń ózlestiriwi úshin hár qıylı metodlardan paydalanıw tiyis.

Metod-bul grekshe sóz bolıp, „metodos”-qanday da bir nársege jol mánisin ańlatadı. Baslawısh klass sabaqlarında qollanılatúǵın hár qıylı didaktikalıq oymnar, oqıwshılardıń iskerligin aktivlestiriwge baǵdarlangan boladı. Didaktikalıq oymnar túrleri: Intellectual, háreketli hámde aralas oym .

Didaktikalıq oym texnologiyaları túrlerine :

Iskerlik oym sabaǵı – sabaq teması boyınsha oqıwshılardıń sabaqqa aktiv qatnasıwına hám jańa temanı tereń ózlestiriwına járdem beredi.

Rólly oynalar sabağı-sabaq temasın túsindiriwde, oqıwshılardıń aldınan belgilengen róllerde bólistiriw hám sabaq dawamında usı róllerde orınlawın shólkemlestiriw. Teatrlastırılğan sabaq-sabaq teması menen baylanıslı bolğan saxna kórinislerin shólkemlestiriw arqalı , sabaq barısında multimediyalar tiykarında ótiletuǵın sabaq.

4 „K” principi:

1. Kritik (sın kóz qarastan) pikirlew

2. Kreativ pikirlew

3. Kommunikativlik

4. Kollaboratsiya

1. Kritik pikirlew: Bul metodologiya oqıwshılardıń informaciyanı sın kóz qarastan bahalaw , óz pikiri hám oy-pikirlerin qalıplestiriw kónlikpelerin rawajlandırıwdı óz ishine aladı. Oqıwshılar mashqalalarǵa baqlaw kóz qarastan qarawdı úyrenedi hám logikalıq pikirlew arqalı óz kóz qarastan qalıplestiredi.

2. Kreativ pikirlew: Oqıwshılar óz maqsetlerine erisiw úshin jańa jantasıwları qollawdı úyrenedi, innovaciyalıq sheshimlerdi islep shıǵadı hám dóretiwshilik mashqalaları sheshiw kónlikpelerine uye boladı.

3. Kommunikativlik: Oqıwshılar óz pikirlerin anıq, ayqın ańlatıwǵa , sáwbetlerin tıńlawǵa hám túsiniwge , maǵlumattı jetkiziwde til quralların ónimli paydalanıwǵa úyretedi

4. Kollaboratsiya : Sabaqlıqlar oqıwshılardıń jámaátie islew qábiletin rawajlandırıwǵa járdem беретúǵın tárizde dúzilgen. Bul oqıwshılardıń sheriklik qılıw, nátiyjeli pikir almasıw hám óz-ara qollap-quwatlaw kónlikpelerin úyretiwge kómelesedi.

Házirgi tez rawajlanıp baratırǵan dáwirimizde , oqıwshılardıń erkin pikirlew kónlikpelerin rawajlandırıwda , sabaq processinde qollanılátuǵın , oyın shınıǵıwları ornı júdá ahmiyetli bolıp esaplanadı.

1. „Izbe-izlik ”metodı Kishi toparlar 4-5 oqıwshıdan dúziledi.

Múgallim hár bir toparǵa soraw jazılǵan kartochkalar beredi. Tártip boyınsha sorawlarǵa juwap beriledi. Hám shınıǵıwdıń juwmaǵında taza temaǵa baylanıslı súwret kelip shıǵadı. Shınıǵıw dawamında oqıwshılardıń bilimleri bekkemlenedi.

„Aylanba ” metodı

Oqıwshılar kishi toparlarǵa bólinedi. Berilgen tekstler aylana formasında jazıladı.

Hár bir oqıwshı 2-3 sózden oqıyadı.

Bul shınıǵıwdı orınlaw dıqqatlı bolıwǵa baǵdarlaydı. Ana tili hámde basqada panler sabaqlarında qollanıwǵa boladı.

Hár bir oqıwshı sabaq dawamında alǵan bilimlerinde basqa qosımsha oqıwshılar sabaqtan bos waqıtları tómendegi baǵdarlardı qarap alıwǵa háreket etiwleri zárúr:

-Oqıwshılardıń basqa pánlerden alǵan bilim , kónlikpe hám bilimin jetistiriliwlerin ónimli paydalanıw.

Riallardan kónlikpelerin rawajlandırıp barıwı. Hár bir sabaqqa tayarlanıw tómendegi basqıshlarǵa bólinedi:

I-basqıshda túsiniq teksti beriledi, bunda teoriyalıq maǵlumatlar mısıl arqalı túsindiriledi.

Bayanlaw usılı –induktivlik usıl. Ádetegidey istin maǵnasın anıq mısılada anıq alǵannan keyin , ulıwma reje anıqlama , qáde bayanlanadı. Onnan keyin berilgen bólimina jańa oqıw materialına shınıǵıwlar beriledi. Bunnan keyin tákrarlaw úshin shınıǵıwlar hám úy jumısı úshin shınıǵıwlar basqıshlarǵa ajratıladı. Takrarlawǵa arnalǵan shınıǵıwlar belgili bir maǵınalı izbe-izlikte jaylastırılǵan dáslepki aldınǵı bólimniń materialların takrarlawǵa shınıǵıwlar beriledi, keyin ádewir dáslepki, ótip ketken materiallardı takrarlawǵa shınıǵıwlar beriledi. Ana tili pánin oqıtıw metodikası pedagogikalıq ilimlerdeń biri bolıp, ol tárbiyalı processiniń , bilimlendiriw hám balalardı oqıtıwdıń ulıwma nızamlıqların úyretedi

Balalarǵa durıs , dál súylew tilin rawajlandırıp haqqındaǵı waziypada olardı logikalıq jaqtan oylaw uqıplılıǵın qalıptestiriw máselesi menen úzliksiz baylanıslı bolıp , bularda ana tilin oqıtıwdıń eń áhmiyetli máselesiniń biri boladı. Buǵan oqıtıwdıń turmıs penen baylanısw, bekkemlew járdem etedi. Oqıwshınıń isin oǵan oqıw , úyreniw iskerligin balalardıń hár-qaysısına haqıyqatta qanaatlıq sezimin beretúǵın etip baǵdarlay otırıp, úlken pedagogikalıq takt hám sheklew sezimin kórsetiwi tiyis.

II-basqıshda oqıwshılar oqıw uqıplılıq hám bilimlerin iyeleydi, oqıtıwshılar bolsa bilimdi iyelew processinde bassılıq qıladı. Oqıtıwshı kerekli material tańlaydı, onı belgili izbe-izlikte jaylastıradı, oqıwshılardıń ózlestiriw boyınsh qızmetin shólkemlestiredi, bilimdi ózlestiriw processin baqlaydı.

Juwmaqlap aytqanda jańa bilimlerde bunday iyelew, jańa tek hám túsiniqlerdi

baqlaw tiykarında óz betinshe islewi, sonday-aq adamlar tárepinen islegen bilimlerin iyelew menen alıp barıwı múmkin. Hár bir insan kishkene bala waqtınan baslap, qanday da bir ónerge, kásipke qızıǵadı. Qızlar shıpaker yaki oqıtıwshı kásibine qızıqsa, er balalar ushıwshı yaki ásker bolıwdı árman etedi. Mektepti tamamlǵan hár bir insannıń aldında kásip tańlaw máselesi turadı. Usı jerde, mektepte alǵan bilimniń áhmiyeti oǵada úlken. Sebebi biz, qaysı kásipti tańlasaq ta, bilim hám miynet arqalı, tańlap alǵan kásiptiń mamanı bola alamız. Sonlıqtan, mektepte alǵan bilimimiz bizge kásip tańlawda úlken járdemin tiygizedi. Óz kásibiniń mamanı bolıwı ushın, hár bir adam, óz ústinde kóp izlenip, kitap oqıp, miynet etiwı kerek. Sonıń nátiyjesinde ol keleshekte ózi tańlaǵan kásibiniń mamanı bolıp, joqarı tabıslarǵa erisedi. Bul metodlar oqıwshılarǵa taza temanı túsiniw bekkemlew ushın temaǵa say islep shıǵılǵan. Aldı menen oqıwshılardı 3 toparǵa bólemiz. Bul metodikalıq usınısta baslawısh klass oqıwshılarınıń kreativ pikirlewlerin asırıw jańa metodlardan paydalanıwdıń áhmiyetleri haqqında sóz júritiledi. Sonday-aq interaktiv metodlardan sabaqlarda qalay paydalanıw usılları kiritilgen. Metodikalıq usınısta oqıwshılardıń bilinlerin rawajlandırıp barıwshı didaktikalıq say tárizde , ápiwayı qollanıwǵa ańsat etip dúzilgen. Oqıwshılar temanı úyreniw menen birgelikte bul metodlar arqalı ámeliy

ómirinde qollap kóredi. Bul metodlardı sabaqlarınıızda paydalansańız jaqsı nátiyelerge erisiwińizge úmit etip qalamız.

Paydalanılǵan ádebiyatlar :

1. Ana tili hám oqıw sawatlılıǵı 1-bólim [TEKST]: 2-klass ushın sabaqlıq / Sh.
2. Ábdinazimov [hám basqalar.]. – Tashkent: Respublika bilimlendiriw orayı,
3. 2021. – 120 b.
4. V BÓLIM. ÓNERIM – MAQTANÍSHÍM 99-bet
5. «Ana tili hám oqıw sawatlılıǵı» 2-bólim. 3-klass ushın sabaqlıq –
6. Tashkent. 2022. 144 bet.
7. Dúziwshiler :
8. J.Uspanova, X.Abdijabbarova.
9. 3. «Ana tili hám oqıw sawatlılıǵı» 1-bólim. 3-klass ushın sabaqlıq –
10. Tashkent. 2022. 144 bet. J.Uspanova, X.Abdijabbarova.
11. IV BAP . KÁSIBIM – MAQTANÍSHÍM 111-bet
12. 4 Tárbiya páni . 7-klass ushın sabaqlıq – Tashkent. 2022. 144 bet.
13. 25-tema Keleshek kásipleri 97-bet
14. Dúziwshiler :
15. Sh. Soatarov D.Roziyeva Z.Islamov N.Ismatova
16. 5. Tárbiya páni . 7-klass ushın sabaqlıq – Tashkent. 2020. 144 bet.
17. 25-tema Keleshek kásipleri 97-bet
18. 6. Tárbiya páni . 3-klass ushın sabaqlıq – Tashkent. 2020. 144 bet.
19. Tema Jetiskenlikler miynet arqasında
20. D. Roziyeva N Ismatova L. Mominova